

7	Ղազարապատ	75	359	326	չունի	Միդասեան
8	Ղալբեկեաս	161	609	572	»	Միդասեան
9	Ղեղաճ	72	219	196	»	Շարժական*)
10	Կոր—Արթիկ	101	415	417	»	Միդասեան*)
11	Զրիկի	125	380	306	»	Միդասեան*)
12	Սուանվերդի	150	681	616	»	Միդասեան
13	Տաշանղզլաղ	157	520	502	»	Միդասեան
		1431	5310	4875		

Գ Ո Ւ Մ Ա Ր

Գիւղերի թիւը—125	Միջնակ-դպրոց—2
Տների թիւը—15944	Երկդասեան—18
Շուկայ արական—65610	Միդասեան—72 (36—36)
» իգական—59288	Շարժական—30

Յ Ո Ւ Ե Լ Ե Ա Ն Ն Ե Ր.

«Ա. Գ. Ե. Ի. Բ. Ի.» 25 Ա. Մ. Ե. Ա. Կ. Ը:

1883—1908.

Ութսունական թուականը մեր դպրոցների ամենաչճաղկեալ ժամանակն էր, երբ բոլոր քիչ թէ շատ խոշոր գիւղերում գրեթէ դպրոցներ ունէինք, երբ հայ ընտանիքներում սկսել էին հայերէնով հետաքրքրուել և հայերէն գրութեան կարգալի պակասում էին մանուկների հոգուն ու սրտին մատչելի մանկական հրատարակութիւններ և ահա 1883 թւին մի խումբ երիտասարդներ Թիֆ-

լիսում մի շարք խորհրդածութիւններից յետոյ որոշում են մանկական ամսագիր հրատարակել դասերից դուրս, ընտանիքում երեխաներին հետաքրքիր ընթերցանութեան նիւթ մատակարարել:

Սկսում են «Աղբիւրի» հրատարակութիւնը մեծ ոգեւորութեամբ: Սակայն այս ոգեւորութիւնը երկար չի տեւում: հետզհետէ խմբագրութեան անդամները սառչում դադարում են աշխատակցելուց և խմբագիր Տ. Նազարեանին մինակ են թողնում:

Ոգեւորութեան սառչելուն նպաստում են երկու հանգամանք. նախ՝ որ մեզանում զաղափարի տեւականութիւն չկայ. ամեն մի դործի սկզբում տաք կաշի և յետոյ սառչել այդ մեր յատկութիւնն է. այս կողմից թերեւ մենք հայերս նմանը չունենք. որ հասարակական ասպարէզն էլ աչքի առաջ ունենանք, նոյն ցաւալի եզրակացութեան կգանք: Երկրորդ՝ հայերս մի զարմանալի առաւելութիւն ունենք—հայերէն զրուածների զրամ չտալ, այլ ձրի կարգալ. և «Աղբիւրն» էլ կարգացւում էր շատ, բայց բաժանորդագին վճարողները քիչ էին: Չնայելով այս երկու աննպաստ պայմաններին—աշխատակիցների հեռանալուն և վատ վարձատրութեան—պ. Տ. Նազարեանը մոլեռանդի յամառութեամբ շարունակում է իր սկսած գովելի դործը, յուսալով, որ մի օր կգնահատուի իր աշխատութիւնը:

Այդ աշխատանքը ոչ միայն չգնահատուեցաւ, այլ կարծես չար տրամադրութեամբ ոմանք կամեցան խափանառիթ լինել մինչ այն աստիճան, որ Նազարեանցը ստիպուած եղաւ «Աղբիւրը» մի առ ժամանակ յանձնել ուրիշ խումբ անձանց և ինքը զնաց արտասահման. սակայն մի տարուց յետոյ վերադառնալով արտասահմանից դարձեալ ձեռք առաւ նրա հրատարակութիւնը և շարունակեց մինչև օրս ժամանակ առ ժամանակ դադարեցնելով նրա լոյս տեսնելը: Սպասելի էր, որ մեր զպրոցների վերաբացումից յետոյ «Աղբիւրի» հրատարակութիւնը կանոնաւոր կլինի և զիտակից հայ հասարակութիւնը օգնու-

Թեան կգայ. բայց ... բայց այդ հասարակութիւնը միայն անտարբեր հանդիսատես էր «Աղբիւրի» խմբագրի ահագին ծախքերի տակ հեծելուն և նրա մասնակցութիւնը պլատօնական ցաւակցութիւնից դէնը չէր անցնում:

Այսօր տօնում են «Աղբիւրի» հրատարակութեան 25 ամեակը: Մենք կարծում ենք այս տօնը ուշադրաւ է այն տեսակէտից, որ հանդիսատես ենք մի մարդու անխոնջ, յամառ աշխատանքին, որը չնայելով նիւթական և բարոյական ամեն տեսակ զրկանքներին, 25 երկար ու ձիգ տարիներ առանց յուսահատուելաւ, իր ուսերի վրա է տարել սկսած գեղեցիկ գործը, մի յատկութիւն, որ ինչպէս նկատեցինք, բացառիկ երեոյթ է մեզանում:

Ողջունելով յօբելէարին, մեր կողմից կցանկանալինք զոնէ այս հանդիսաւոր օրում միայն ներբողներ շարտասանուէին նրա հասցէին, որոնցով խիստ առատաձեռն ենք, այլ կաղմուէր մի ֆոնդ, որպէսզի միակ հին մանկական ամսագիրը շարունակէր կանոնաւոր ու ճոխ հրատարակուել, բարոյական կրթական ճաշակ զարթեցնէր աճող սերնդի մատաղ սրտերում, որը պ. Տ. Նազարեանի համար կլինէր ամենամեծ վարձատրութիւնը:

Դեկտեմբեր 23-ին Բազում տօնուելու է Ա. Վրդրի բեմական գործունէութեան 25 ամեակը: Նա պատանեկական հասակից նուիրուելով բեմին, աչքի է ընկել միշտ կատակերգական պիեսներում իր շնորհալի խաղով: Նա իր բեմական գործունէութիւնն սկսել է Ադամեանի խմբի մէջ և նրա ղեկավարութիւամբ:

Մօտ ժամանակներս կատարուելու է նաև Տիկին Սիրանոյշի բեմական գործունէութեան երեսուն և հինգ ամեակը: Տիկինն նոյնպէս առաջին անգամ Ռուսաստանում բեմ է դուրս եկել Ադամեանի հետ և հէնց առաջին օրից զրաւել հասարակութեան սէրն ու համակրանքը: Նա միշտ բեմ է դուրս եկել զրամատիքական պատասխանատու

դերերում և իր խելացի ու մտածուած խաղով ազդել հանդիսատեսների վրա: Վերջին տարիներս Տիկինը իր բե-
պերտուարի մէջ մտցրել է նաև համէտը: Այս դերում
նա ունի հաւանողների և չհաւանողների մեծ բանակ:
Հաւատում ենք, որ վաստակաւոր գործիչներին հասարա-
կութիւնը կիմանայ վարձատրել:

ԱՆՏԵՂԻ ԶՐՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ

Ի 17 հոկտեմբերի 1908 թ. Ըստ հրամանի նՈՐԻՆ
ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՄԵԾՈՒԹԵԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱԼԻՆ ամենայն Ռու-
սաց ի Լուսաւորչական Հայոց Սինոդի Սրբոյ Էջմիածնի
լուան զգեկուցումն. յ19-րդ համարի փ 25 յունուարի
աարւոյս «Լուսակ» լրագրի տպեալէր յօդուած մի ի Գեառնի
Բասարայ Վ. Գաապարեան ստորագրութեամբ, որ ինչ զինի-
ւորերս մեռաւ Աղբաշում վերաքնակուած Մախսուդ Ի-
սահակեանի կինը. հրաւիրեցին Տէր Արտաշէսին ննջեցեա-
լին թաղելու համար: Վերջինս 5 ռ. աշխատավարձ պա-
հանջեց, այն ինչ սովորական վարձը միայն 1 ռուբլի է:
Որովհետև յիշեալ Մախսուդը վերջին ծայր աղքատութեան
մէջ է, ուստի չէր կարող վճարել այդ գումարը: Մի քանի
երիտասարդներ հաւաքեցին 3 ռ. և առաջարկեցին տէր
հօրը, բայց Արտաշէս քահանայն հաստատ էր իր որոշման
վերայ՝ ննջեցեալին 5 ռ. թաղել: Այդ բոլորից յետոյ
ննջեցեալին առանց քահանայի, առանց եկեղեցական ծի-
սակատարութեան տարան և թաղեցին: Ասենք—դա մի
մեծ ցաւ էլ չի, բայց դէպքը շատ ընտրոշ է մեր ֆարա-
ջաւորների անհատնում ընչաքաղցութեան տեսակէտից:
Դատաստանական մասն Սինոդին յ30 յունուարի տարւոյս,
թ. 246, զվերագրելոցն տալով գիտել Կոնստանտնուպոլիս
Երևանայ, առաջագործ տրօքինել օրինական կարգաւ ստու-
գել զիոկութիւն յօդուածոյն զարարմանց Արտաշէս քա-
հանային և զարգիւնա քննութեան եզրակացութեամբ
հանդերձ առաջի առնել Սինոդիս: Ի կատարումն այսորիկ